

Autosnelweg A76

A76

Geleen – Heerlen

De **A76** = 27 km lang.

 - Geleen - Heerlen -

E = Europaweg **N** = Provincialenweg.

 Hasselt –Antwerpen.

Antwerpen

- De provincie Antwerpen telt ± 1.638.000 inwoners, van wie bijna éénderde in de hoofdstad woont.
- Door annexaties van omliggende gemeenten is Antwerpen na de Tweede Wereldoorlog snel gegroeid, al is het inwonertal van de tien stadsdistricten de laatste tien jaar wat teruggelopen naar ± 447.000.
- Het oude stadscentrum is te voet gemakkelijk te doorkruisen.
- De belangrijkste monumenten liggen op loopafstand van elkaar.
- De brede Schelde en de grote zeehaven geven de stad al eeuwenlang echt stedelijke allure.
- Handelsvolk uit alle windstreken maakte van de stad een kosmopolitisch centrum.
- De rivier bracht tegenslag én voorspoed.
- Ze voerde de Noormannen aan die de prille stad in 836 platbrandden.
- Maar ook rijke koopvaardischepen vonden dankzij de Schelde hun weg naar Antwerpen om er handel te drijven.
- Antwerpen is ook een kunst- en cultuurstad.
- Het is een stad vol barokke zwier, stad van Rubens en Vlaamse gezelligheid.
- "Deze stad is verrukkelijk", schreef Victor Hugo toen hij in augustus 1837 Vlaanderen bezocht.
- In Antwerpen kwam hij ogen tekort: 'Schilderingen in de kerken, beeldhouwwerk op de huizen, Rubens in de kapelletjes, Verbruggen op de gevels; het krioelt hier van de kunst.' Honderdvijftig jaar later is dat niet anders.
- De bekendste musea zijn het Rubenshuis, het Nationaal Scheepvaartmuseum 'Het Steen', het Museum Plantin-Moretus en het Museum Vleeshuis.

Hasselt

- Lang was Hasselt een onbeduidend plaatsje.
- Maar toen de Belgen in de eerste helft van de 19de eeuw met de Hollanders braken, was Hasselt van de ene op de andere dag hoofdstad van de nieuwe provincie Limburg.
- De stad groeide in ras tempo met de komst van administratieve diensten, scholen en later mijnbouw.
- Na de mijnperiode schakelde Hasselt over op hightechindustrie.
- Een jumelage met de Japanse stad Itami bezorgde Hasselt eind jaren tachtig van de 20ste eeuw nieuwe bedrijfsvestigingen, waardoor de stad zich mag verheugen op een lage werkloosheid
- De Grote Markt is helemaal niet groot en daarmee illustratief voor de afmetingen van Hasselt.
- De binnenstad is gevangen in een ringweg, de vroegere stadsomwalling, met een doorsnee van nauwelijks 800 m.
- Het stadje heeft ± 68.000 inwoners, maar op werkdagen vertoeven er zeker 100.000 mensen onder wie veel forenzende werklieden en scholieren uit de wijde omgeving.
- Hasselt behoort bij de grotere winkelsteden van het land.
- In het centrum ligt een voetgangersgebied met overdekte winkelstraten, waar talrijke mode boetieks gevestigd zijn.
- De Bonnefantkerk, het augustijnenklooster, de Spaanse huizen, het Gravenhuis en veel andere historische panden zijn verdwenen.
- De zakelijke stad etaleert zich op het Twee Torensplein.
- Een monument van de zusterbetrekkingen met het Japanse Itami is de fraaie Japanse Tuin (2,5 ha) aan de grote stadsring.
- Een culinaire specialiteit van Hasselt is jenever: 'n witteke, zoals de Hasseltenaren hun jenever noemen.
- De drank wordt sinds 1610 in de stad gestookt.
- Het Nationaal Jenevermuseum, Witte Nonnenstraat 19, toont het productieproces van korrel tot borrel (dezelfde openingstijden als Modemuseum).

km.0.1

NL - B.

km.0.1

Uitrit.1 Stein.	Stein.	A76
	Elsloo.	

Stein ± 26.800 inwoners.

- De huidige gemeente Stein is een samenvoeging van Elsloo, Stein en Urmond.
- Stein ligt tussen de Maas en de A2.
- De A67 loopt dwars door Stein, door Elsloo loopt de spoorlijn Sittard-Maastricht en het Julianakanaal scheidt de kernen Nattenhoven, Berg, Oud-Urmond, Maasband, Veldschuur en Grote en Kleine Meers van de rest van de gemeente.
- Aan het kanaal ligt een grote haven, eertijds de kolenhaven van de Staatsmijnen; nu is de haven in gebruik bij DSM.
- In de vorige eeuw was het armoe troef in Stein.
- Bijna 40% van de mannen moest werk zoeken in Duitsland.
- Velen werden brikkebekker, steenbakker.
- Voor het gemeentehuis staat een standbeeldje van zo'n brikkebekker.
- Stein is ontstaan aan de voet van de Burcht die op een heuveltje ligt, niet ver van de Maas.
- Wie erheen wil (aanbevolen) moet de borden 'Kasteel' volgen en aanbellen aan het klooster, een deel van de vroegere voorburcht.
- Opvallend is de met mergel beklede witte toren (12de eeuw) van de burcht.
- In de 15de eeuw kwamen er enkele torens bij, waarvan er nog eentje bewaard is: de rode toren.

km.2.0 Knooppunt: Kerenheide.	 A76	 Maastricht – Luik.	A76
		  Weert– Endhoven – Stein.	

Uitrit.2 km.4.6 Geleen.	Beek.	A76
	Gleen.	

Geleen ± 34.000 inwoners.

- Wie Geleen zegt, zegt DSM.
- Langs de autoweg naar Maastricht (A2) zie je kilometerslang de fabrieken en de rook, en neem je bij verkeersknooppunt Kerensheide de A67 naar Heerlen, dan rijdt je midden door het complex.
- Ook de trein Sittard-Maastricht rijdt er dwars doorheen.
- Er was veel verzet tegen de komst van de mijnbouw: 'celeen is ons te lief, met die brave, welvarende bevolking om deze te verlagen tot mijnsclaven,' sprak het gemeentebestuur dapper.
- Maar de mijn opende in 1926 en werd de modernste van Europa.
- Er kwam chemische industrie bij: cokesfabrieken, het Stikstof bindingsbedrijf (SBB) en laboratoria.
- De mijn is in 1967 gesloten, de chemische industrie breidde zich uit tot het huidige DSM, een multinational met een omzet van ongeveer tien miljard gulden.
- De Kerktoren van Oud-Geleen is oud en opmerkelijk, evenals de calvariegroep bij de kerk.
- Een calvariegroep beeldt het lijden en de dood van Christus uit.
- Opmerkelijk is de Hermitage Of Sint-Janskluis, gebouwd in 1699.
- De laatste kluizenaar hier stierf in 1912.
- De kluis is nu een kapel.
- Aan de mijnbouw herinnert nog de kolonie Lindenheuvel, in het noorden, tegen het huidige DSM-complex.
- Op de plattegrond is te zien hoe de wijk in ringen rond de kerk gebouwd is: om de kompels duidelijk te maken wat het belangrijkste was.

Uitrit.3 Spaubeek	N583 Spaubeek – Schimmert	A76
	N583 Gleen	

Spaubeek ± 3700 inwoners.

- De geschiedenis van Spaubeek is nauw verbonden met het Kasteel Jansgeleen aldaar, in de wijde omgeving vroeger ook wel "Genhoes" of 'het Huis' geheten.
- Waarvan thans alleen de fundamenteën en een stukje muur resteren, terwijl de bijgebouwen (de voorhof) onder de naam 'Sint-Jansgeleen' als bewoond monument zijn blijven bestaan.
- "Sint-Jansgeleen" is een verbastering van de naam Heer Jans Geleen.
- Jansgeleen ligt buiten het eigenlijke dorp, aan de uiterste noordrand van de gemeente Beek, ten noorden van de autoweg A76, aan de Geleenbeek, vlakbij de spoorlijn van Heerlen naar Sittard.
- Het dal van de Geleenbeek is in de omgeving van Oude Kerk rijk aan versterkte woonsteden.

Uitrit.4 Schinnen.	Spaubeek.	A76
	Schinnen.	

Schinnen ± 3100 inwoners.

- Schinnen bestaat uit de kernen (van west naar oost) Sweikhuizen, Puth, Schinnen, Thull, Oirsbeek en Amstenrade.
- In het noordoosten liggen nog Klein-Doenrade en Doenrade.
- Schinnen is een groene buffer tussen de beide mijnstreken.
- Het dorp had bijna zelf een mijn gehad.
- Nadat de schachten gebouwd waren (op het terrein waar nu een deel van de AFCENT gevestigd is, langs de A76), viel het besluit de mijnen te sluiten.
- Het rommelig gemetselde beneden stuk van de Kerktoren van Schinnen (breukstenen, scherven van tegels) verraadt dat die toren heel oud is, misschien wel uit de 11de eeuw.
- Het Huis Terborg (omstreeks 1700, niet te bezichtigen) is te zien vanaf de weg binnendoor naar Spaubeek.

Uitrit.5 km.11.5 Nuth.	N298 Nuth.	A76
	N298 Hoensbroek.	

Nuth ± 6050 inwoners.

- Nuth ligt zo'n beetje centraal in ZuidLimburg.
- Daarom zou daar, zo is wel eens gesuggereerd, het stadion moeten komen van FC Zuid-Limburg, de door velen gewenste fusieclub van Fortuna, Roda en MVV.
- Nuth (in 1982 uitgebreid met de gemeenten Schimmert, Hulsberg en Wijnandsrade) heeft echter geen centrumfunctie.
- Zo ontbreekt een school voor voortgezet onderwijs in de kern Nuth.
- In Nuth is de boerderij tegenover de kerk opmerkelijk.
- De kerk (1763) heeft een romaans doopvont, dat enkele eeuwen ouder is.

km. 14.7 Knooppunt: Ten Esschen.	A76	N281 Heerlen – Voerendaal.	A76

Uitrit.6 Voerendaal.	Voerendaal.	A76
	Hoensbroek.	

Voerendaal ± 13.000 inwoners.

- Voerendaal ligt onder de rook van Heerlen.
- In Voerendaal (dialect: Voelender) voelden de Romeinen zich kennelijk thuis.
- Aan de rand van het huidige dorp, bij de Steinweg, zijn onder de grond de overblijfselen gevonden van een gigantische Romeinse villa urbana met een lengte van meer dan 190 m.
- Het is de grootste villa die ooit in ons land is gevonden.
- De villa had een groot hoofdgebouw, een zuilengalerij, schuren en een visvijver.
- Het huidige Voerendaal ontstond in de Middeleeuwen.
- Monument uit die tijd is de St. Laurentiuskerk, die op 10 augustus 1049 door de reislustige paus Leo IX werd gewijd.
- Daarmee is het de enige kerk in Nederland die ooit door een paus is gewijd.

Kastelen en Herenhuizen

- Voerendaal is vooral bekend om zijn kastelen en herenhuizen.
- Imposant is Cortenbach, een renaissance herenhuis uit de 17de eeuw.
- De mooie hoeve bij het huis is opgetrokken in Maaslandse renaissancestijl.
- Bij de hoeve staan twee robuuste ronde torens, waarschijnlijk 15de eeuws.
- Kasteel Rivieren heeft een woonhuis van mergel uit de 16de eeuw.
- Het heeft een laatgotische kroonlijst en een ronde hoektoren.
- De hoeve (17de eeuw) bij het kasteel is van baksteen.
- Verder staan in Voerendaal nog het omgrachte Kasteel Puth (16de-18de eeuw) en kasteel Haeren.

km. 19.1 Knooppunt: Kunderberg.	A76	A79 Valkenburg –	A76
	A79	Maastricht.	

Uitrit.7 km.24.3 Simpelveld.	N281 Vaals –Simpelveld.	A76
	N281 Heerlen.	

Simpelveld ± 7500 inwoners.

- Simpelveld staat met één voet in de Mijnstreek en met één voet in het Heuvelland: grauw en groen.
- Het forensendorp, op acht kilometer van Heerlen, is door de mijnbouw sterk gegroeid.
- Het was al in de Romeinse tijd bewoond.
- Er zijn resten uit de tweede eeuw na Christus gevonden: fundamente van Romeinse landhuizen en een rijk versierde sarcofaag.
- Het origineel staat in het Oudheidkundig museum in Leiden, een kopie is te bezichtigen in het gemeentehuis van Simpelveld.
- Aan de Pastoriestraat staat de neoromaanse St. Remigiuskerk.
- Verder heeft Simpelveld twee kloosters, die haar de bijnaam 'Kloosterstadje' bezorgden: het Moederhuis van de Zusters van het Arme Kindje Jesus (1875, Kloosterstraat 68) en het Duitse patersklooster, huize Damlaan (1896, Pater Damiaanstraat 38).
- Simpelveld heeft ook enkele watermolens, aan de Eyserbeek: de Bulkemsmolen uit 1850 is nog in bedrijf.

  Tienbaan.	Langeveld. A76
--	--

Uitrit. Bochholtz.	Bochholtz.	A76
	Bochholtz.	

Bochholtz

- Tot 1982 was Bochholtz een zelfstandige gemeente.
- Bij de gemeentelijke herindeling per 1 januari van dat jaar is zij samengevoegd met de naburige gemeente Simpelveld, waarnaar de ontstane fusiegemeente genoemd is.
- De naam Bochholtz is waarschijnlijk afgeleid van beukenbos of beukenhout.
- Het dialect dat in Bochholtz gesproken wordt, ligt ten oosten van de **Benrather linie**.
- Bochholtz ligt aan de grens met Duitsland, ten zuiden van de A76 en de N281.
- De A76 gaat ter hoogte van Bochholtz de grens over.
- Ook staan in Bochholtz restanten van de Siegfriedlinie, een verdedigingslinie van de Duitsers tegen de Fransen.
- De stenen blokken en enkele bunkers zijn nog steeds te zien.
- Van 1830 tot 1839 was een groot deel van het huidige Nederlands Limburg, waaronder Bochholtz, Belgisch.
- In 1838 richtte de burgemeester van Bochholtz zich namens alle inwoners van de gemeente tot de Koning der Belgen met een verzoekschrift om bij België ingelijfd te blijven, echter zonder succes.

Benrather linie

- De Benrather linie is een dialectscheidelijn (isoglose) in het Duitse taalgebied, die de variëteiten die de verandering van *k* in *ch* na oorspronkelijk lange klinkers hebben doorgemaakt scheidt van de variëteiten waar dat niet voor geldt.
- Hiervoor heeft men de maken/machen-lijn gekozen.
- Ten noorden van de lijn liggen de zgn. Nederduitse variëteiten, ten zuiden de Middelduitse en Hoogduitse.
- De lijn begint bij de Germaans-Romaanse taalgrens ten zuiden van Eupen in België, loopt ten oosten van Eupen naar het noorden, kruist de Nederlands-Belgische grens en verder naar het noorden de Nederlands-Duitse grens.
- De consequentie is dat het dialect van Eupen (waar het Duits de officiële taal is) tot het Nederlands dan wel Nederduits wordt gerekend, en dat de dialecten van de Nederlandse plaatsen Vaals, Bocholtz en Kerkrade, die ten oosten van de lijn liggen, bij het Middelduits horen.

km.27.1	 NL - D.	km.27.1
---------	--	---------